

Vetoamus tieliikenteen turvallisuutta koskevan lainsäädännön kehittämiseksi

Arvoisa ministeri Berner. Kunnioitavasti vetoamme Teihin tieliikenteen turvallisuutta koskevan lainsäädännön vastuullisen kehittämisen puolesta.

Tieliikenteen turvallisuuskehitys on Suomessa pitkällä aikavälillä kehittynyt myönteiseen suuntaan. Nuorten liikennekuolemien määrä on Liikenneturvan (2015) mukaan laskenut kolmanneksella ja loukkaantumisten määrä on laskenut yli neljänneksellä viimeisen kymmenen vuoden aikana. Erityisesti nuorten mopoilijoiden henkilövahingot ovat vähentyneet tieliikenteessä. Loukkaantuneiden mopoilijoiden määrä on laskenut 40 % viimeisten vuosien aikana ja kuolleiden mopoilijoiden määrä on laskenut kuudesosaan viidessä vuodessa (Liikenneturva 2015). EU:n liikenneturvallisuusvertailuissa (ETSC PIN Report 2015) Suomi paransi turvallisuustilannetta tieliikenteessä noin 10 % vuonna 2014 vuoden 2013 tasosta. EU-vertailussa (CARE 2011-2013) myös nuorten 18-24 -vuotiaiden suomalaisten kuljettajien liikenneonnettomuudet ovat laskeneet. Myönteisestä kehityksestä huolimatta tieliikenneonnettomuudet ovat edelleen vakava kansanterveydellinen ja kansantaloudellinen ongelma. Liikennevirasto (2012) on arvioinut tieliikenteen henkilövahinkoon johtaneiden onnettomuuksien aiheuttaneen vuonna 2011 noin 1,6 mrd. euron kustannukset, joista kuolemaan johtaneiden onnettomuuksien osuus oli 0,5 mrd. euroa. Korkeiden yhteiskunnallisten kustannusten lisäksi tieliikenneonnettomuudet aiheuttavat huomattavia inhimillisiä kärsimyksiä.

Vuonna 2013 kokonaisuudessaan voimaan tulleen ajokorttilainsäädännön uudistuksen tavoite on liikenneturvallisuustarpeiden huomioon ottaminen. Yksi keskeisimmistä ajokorttilain tavoitteista on lisätä uusien kuljettajien liikenneturvallisuutta parantamalla valmiuksia ajoneuvon kuljettamiseen liikenteessä liikenneonnettomuuksien vähentämiseksi. Uusien kuljettajien liikenteellisten valmiuksien parantamiseksi henkilöauton ajokorttiopetus uudistui. Ajokorttiopetuksessa korostetaan aikaisempaa enemmän kuljettajan vastuullisuutta liikenteessä myös muiden tienkäyttäjien ja muun liikenteen turvallisuudesta. Ajokorttilain mukaisesti toteutettu henkilöauton ajokorttiopetus uudistus kohtasi vaikeuksia opetusluvalla opettavilta vaaditun autokouluopetusosuuden osalta. Ajokorttilakia muutettiin pikaisesti vuoden 2014 alusta alkaen niin, että kyseinen autokouluopetusvaatimus poistettiin. Lain vaikutuksien katsottiin johtaneen ennalta arvioidusta poikkeaviin tuloksiin opetuslupaopetukseen liitettyjen autokoulupalvelujen saatavuudessa ja arvioituja korkeampina ajokortin hankkimiskustannuksina.

Liikenne- ja viestintävaliokunta on pitänyt mietinnössään (18/2013 vp) lainsäädännön ennakoitavuutta tärkeänä ja valiokunta ei ole pitänyt tästä näkökulmasta toivottavana lain säännöksiä muuttamista liian usein. Valiokunta näki kuitenkin kyseisen ajokorttilain muutosesityksen hyvänä esimerkkinä siitä, että sääntelyä pystytään tarvittaessa nopeallakin aikataululla muuttamaan tilanteessa, jossa arvioidut vaikutukset ovat johtaneet poikkeaviin tuloksiin.

Ajokorttilain opetuslupasäännökset mahdollistavat nykyisin useamman oppilaan opettamisen ilman perheenjäsenyysvaatimusta ja tarkoituksenmukaisuusharkintaa. Pikainen lain muutos ja aikaisempaa väljemmät opetuslupaperusteet ovat aiheuttaneet tilanteen, jossa arvioidut vaikutukset ovat johtaneet uudennuolaisiin poikkeaviin tuloksiin. Kuljettajakoulutusosalalle on syntynyt ennalta arvioidusta poiketen matalan sääntelyn elinkeinon harjoittamisen mahdollisuus opetuslupatoimijoille useamman oppilaan opettamiseksi ilman perheenjäsenyysvaatimusta. Kyseistä elinkeinoa harjoittavat kilpailevat alan toimijoiden kanssa ilman autokoulutoimintaan liittymiä korkeampia velvoitteita. Kuljettajakoulutusosalalle on muodostunut ajokorttilain säännösten nopeissa muutoksissa epäreilu kilpailutilanne yksityiskohtaisesti säännellyn autokoulutoiminnan ja matalasti säänneltyjen elinkeinoa harjoittavien opetuslupatoimijoiden välille. Käytännössä eriarvoiset toimintaedellytykset ilmenevät muun muassa ajokorttiopetuksen valvonnassa, opettajien vaatimustasossa ja yrittäjien velvoitteissa.

Suurimpana vaarana ajokorttisääntelyn nopeissa muutoksissa on, että pitkäjänteisen kehittämistyön tulokset menetetään. Lopputuloksesta ei voida olla varmoja ja pahimmissa tapauksissa liikenneturvallisuusvaikutukset voivat olla negatiivisia. Yksi tieliikenteen turvallisuustyön perusteista on vastuullinen kuljettajakoulutus, jota voimassaolevan lainsäädännön tulee tukea. Lainsäädännön tulee luoda tasapuoliset mahdollisuudet uusille kuljettajille turvallisten valmiuksien oppimiselle liikenteessä sekä kohdella kuljettajakoulutusosalalla elinkeinoa harjoittavia toimijoita yhdenvertaisesti.

Vetoimuksen allekirjoittajina toivomme liikenne- ja viestintäministeriöltä rohkeutta arvioida kyseisiltä osin ajokorttilain tarkoituksenmukaisuutta ja ryhtymistä mahdollisia muutoksia edellyttäviin toimenpiteisiin nopeallakin aikataululla. Toivomme myös kohteliaimmin liikenne- ja viestintäministeriöltä nykyistä tasapuolisempaa, kokonaisvaltaisempaa ja vastuullisempaa suhtautumista tieliikenteen turvallisuutta koskevan lainsäädännön kehittämisesssä.